

اجلاس سران ناتو و چشم‌انداز روابط فراآتلانتیک

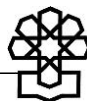
معاونت پژوهش‌های سیاسی - حقوقی
دفتر مطالعات سیاسی

کد موضوعی: ۲۶۰
شماره مسلسل: ۱۶۷۵۷
آذرماه ۱۳۹۸

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	خلاصه راهبردی.....
۳.....	مقدمه.....
۴.....	۱. اهمیت اجلاس در بستر اختلافات اعضا.....
۶.....	۲. مهم‌ترین محورهای اجلاس.....
۱۰.....	۳. تأثیر اجلاس بر وضعیت اتحاد فرآآتلانتیکی.....
۱۳.....	جمع‌بندی.....

اجلاس سران ناتو و چشم‌انداز روابط فرآتلانتیک

خلاصه راهبردی

- تلاش‌های سی‌ساله برای بازتعریف جایگاه ناتو در جهان جدید نتیجه مطلوبی دربر نداشته و ناتو هم‌اکنون با بحران هویتی عمیقی دست‌وپنجه نرم می‌کند.
- تأکید آمریکا بر افزایش سهم کشورهای اروپایی از بودجه ناتو به میزان دو درصد تولید ناخالص ملی، مرگ مغزی خواندن شرایط کنونی ناتو توسط امانوئل مکران، خرید سامانه دفاعی اس ۴۰۰ روسی توسط ترکیه، خروج ناگهانی و بدون هماهنگی نیروهای آمریکایی از شمال سوریه و افزایش نیروهای ناتو در لهستان و منطقه دریای بالتیک از جمله مواردی است که موجب تشدید اختلافات در میان اعضای ناتو در شرایط کنونی شده است.
- برگزاری اجلاس ناتو در لندن از دو جهت دارای اهمیت بود: اول، تلاش اعضا برای یافتن نقاط مشترک برای همکاری‌ها تا سال ۲۰۲۴ و دوم، بررسی وضعیت اتحاد فرآتلانتیکی.
- یکی از موضوعات اصلی نشست لندن، مسئله تأمین بودجه نظامی ناتو بود که همه کشورها متعهد به افزایش هزینه‌های نظامی خود به میزان دو درصد از تولید ناخالص ملی

کشورشان شدند و قرار است بخشی از این منابع مالی جدید در راستای افزایش استعداد نظامی ناتو هزینه شود.

• آمریکا به‌عنوان بزرگ‌ترین قدرت نظامی ناتو، چین را بزرگ‌ترین تهدید متوجه امنیت ملی خود می‌داند و تلاش می‌کند که از ظرفیت‌های ناتو در مواجهه با چین استفاده کند.

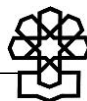
• دغدغه اصلی آمریکا، جلوگیری از انتقال فناوری‌های حساس با کاربرد دوگانه از اروپا به چین و همراهی اروپا با جنگ اقتصادی و تجاری آمریکا با چین در صورت لزوم است.

• روسیه طرح‌های گسترش ناتو به شرق و همچنین استقرار سامانه‌های موشکی در نزدیکی مرزهای خود در اروپای شرقی را حرکتی خصمانه از سوی ناتو برای محروم کردن روسیه از فضای قدرت نظامی خود می‌داند.

• در بیانیه پایانی نشست لندن اقدامات تهاجمی روسیه، تهدیدی برای امنیت منطقه اروپا دانسته و بر تقابل با سیاست‌های «توسعه‌طلبانه» روسیه تأکید شد.

• تعدادی از اعضای ناتو درصدد تدوین چارچوب‌های جدیدی برای مقابله با حملات تهاجمی سایبری، تجهیز نیروهای نظامی ناتو به تسلیحات تهاجمی سایبری و مقابله با اقدامات خرابکارانه و سرقت تکنولوژی از طریق محیط سایبر هستند.

• فضا یکی از حوزه‌های جدید امنیتی و نظامی به‌خصوص در رقابت استراتژیک میان قدرت‌های بزرگ است. به همین دلیل آمریکا، نیروی فضایی را به‌عنوان رکن چهارم ارتش خود در کنار نیروی هوایی، دریایی و زمینی قرار داده و تلاش می‌کند که سرمایه‌گذاری کشورهای متحد خود را به این سمت جلب کند.

• اگرچه شکاف‌های کنونی بین اعضای ناتو شدید و غیرقابل چشم‌پوشی است، اما اولاً این شکاف‌ها بی‌سابقه نیست و ثانیاً برخی از این شکاف‌ها بیش از آنکه به ماهیت ناتو بازگردد، محصول رقابت برخی اعضا برای ایفای نقش پررنگ‌تر در آینده سازمان است.

مقدمه

جان مرشایمر اندیشمند مشهور آمریکایی در مقاله معروف *بازگشت به گذشته*^۱ خود در سال ۱۹۹۰ پیش‌بینی می‌کرد که با از بین رفتن تهدید شوروی، آمریکا بخش اعظم نیروی نظامی خود را از اروپا خارج خواهد کرد و ناتو از هم پاشیده خواهد شد. اگرچه در همان سال‌ها محققانی مانند جوزف نای^۲، رابرت مک‌کلا^۳ و سلستا والاندر^۴ این پیش‌بینی مرشایمر را رد کردند و از تداوم حیات ناتو در قالب سازمان امنیت دسته‌جمعی چندجانبه سخن گفتند، اما امروزه با علنی شدن انتقادات و اختلافات اعضای اصلی ناتو معلوم شده است که تلاش‌های سی‌ساله برای بازتعریف جایگاه ناتو در جهان جدید نتیجه مطلوبی دربر نداشته و ناتو هم‌اکنون با **بحران هویتی عمیقی** دست‌وپنجه نرم می‌کند. ابهام در آینده ناتو تا آنجاست که نیکلاس برنز سفیر سابق آمریکا در ناتو از نگرانی جدی اروپا از

1. Mearsheimer, John J. (1990): Back to the Future. Instability in Europe after the Cold War, *international security* 15 (1), s. 5. DOI: 10.2307/2538981.

2. Nye, Joseph S. (2016): Bound to lead. The changing nature of American power. New York: Basic Books. P. 247

3. McCalla, Robert B. (1996): NATO's persistence after the cold war, *International Organization* 50 (3), s. 445–475. DOI: 10.1017/S0020818300033440.

4. Wallander, Celeste A. (2000): Institutional Assets and Adaptability. NATO After the Cold War, *International Organization* 54 (4), s. 705–735. DOI: 10.1162/002081800551343.

احتمال خروج آمریکا از ناتو در صورت ورود مجدد ترامپ به کاخ سفید در ژانویه ۲۰۲۱ سخن می‌گوید.^۱

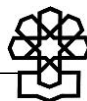
هفتادمین نشست سالیانه سران ناتو در روزهای سوم و چهارم دسامبر ۲۰۱۹ (۱۲ و ۱۳ آذرماه ۱۳۹۸) در لندن در میان اختلافات و انتقادات بی‌سابقه اعضای ناتو از یکدیگر برگزار شد. انتقاد بی‌سابقه امانوئل مکرون مبنی بر مرگ مغزی ناتو و همچنین موضوعاتی نظیر افزایش بودجه نظامی کشورهای اروپایی، مناقشات منطقه‌ای از جمله در سوریه، امنیت سایبری و قدرت روزافزون چین و روسیه از جمله موارد چالش‌برانگیز در اجلاس امسال بودند. در این گزارش به اهمیت اجلاس در مقطع کنونی، موضوعات مورد بحث و تأثیر آن بر پویایی اتحاد فراتلانتیکی پرداخته می‌شود.

۱. اهمیت اجلاس در بستر اختلافات اعضا

۲۹ کشور عضو ناتو در حالی هفتادمین سالگرد تأسیس این سازمان را با حضور ملکه انگلیس در کاخ باکینگهام برگزار کردند که آینده همکاری‌های نظامی غرب بیش از گذشته در معرض چالش قرار گرفته است.

اختلافات اعضای ناتو طی سال‌های گذشته موارد مختلفی را در بر می‌گرفته است، اما آنچه از نشست سال گذشته در بروکسل تا نشست امسال در لندن به‌طور خاص موجب تشدید اختلافات شده است، به مواردی از جمله تأکید آمریکا بر افزایش سهم کشورهای اروپایی از بودجه ناتو به میزان دو درصد تولید ناخالص ملی، مرگ

1. <https://amp.theatlantic.com/amp/article/602959/>

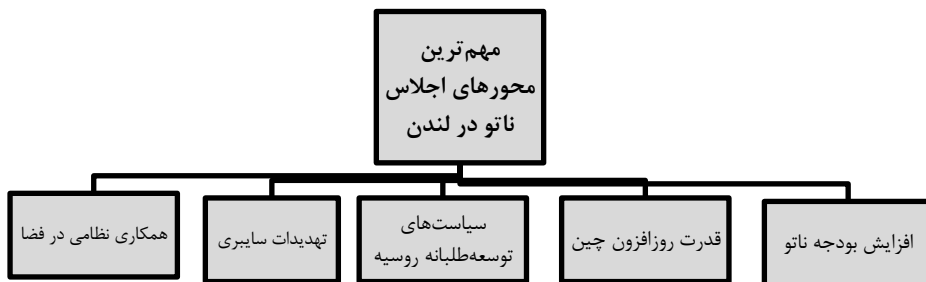
مغزی خواندن شرایط کنونی ناتو توسط امانوئل مکرول، خرید سامانه دفاعی اس ۴۰۰ روسی توسط ترکیه، تروریستی دانستن شبه‌نظامیان کُرد سوریه، خروج ناگهانی و بدون هماهنگی نیروهای آمریکایی از شمال سوریه و افزایش نیروهای ناتو در لهستان و منطقه دریای بالتیک برمی‌گردد که در نمودار زیر آمده‌اند:

با وجود این اختلافات فراگیر، برگزاری اجلاس ناتو در لندن از دو جهت دارای اهمیت بود: اول، تلاش اعضا برای یافتن نقاط مشترک برای همکاری‌ها تا سال ۲۰۲۴ و دوم، بررسی وضعیت اتحاد فرآتلانتیکی و درواقع، بازنگری راهبردی در مأموریت‌های ناتو در چشم‌انداز بلندمدت. در این میان نقاط مشترک برای همکاری‌های کوتاه‌مدت عمدتاً در قالب محورهای اصلی بیانیه پایانی نشست مطرح شدند.

۲. مهم‌ترین محورهای اجلاس

مهم‌ترین محورهایی که در اجلاس سران ناتو در لندن مورد توجه قرار گرفت، عبارت بودند از:

- **افزایش بودجه ناتو:** یکی از موضوعات اصلی نشست لندن، مسئله تأمین بودجه نظامی ناتو بوده است. هدفگذاری ناتو از سال ۲۰۱۴ به بعد این بوده که همه کشورها به میزان دو درصد از تولید ناخالص ملی خود را صرف هزینه‌های نظامی کنند. در سال ۲۰۱۴ فقط آمریکا، یونان و انگلیس این میزان بودجه نظامی را اختصاص داده‌اند، اما بعد از فشارهای آمریکا، امروزه کشورهای دیگر از جمله بلژیک، استونی، رومانی، لیتوانی، لتونی و لهستان به مرز دو درصد رسیده‌اند. هنوز فرانسه با ۱/۸ درصد و آلمان و کانادا با ۱/۳ درصد با هدفگذاری ناتو فاصله دارند. گرچه هزینه‌های کل دفاعی ناتو افزایش یافته است، اما ارقام جدید در سال ۲۰۱۹ نشان می‌دهد که هزینه‌های نظامی نوزده کشور عضو ناتو همچنان زیر دو درصد توافق شده در سال ۲۰۱۴ است.^۱

1. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/nov/29/the-guardian-view-on-the-nato-summit-the-watford-credibility-gap>

یکی از موارد توافق شده در اجلاس لندن، **افزایش بودجه نظامی ناتو به میزان ۱۳۰ میلیارد دلار طی سال آینده و بیش از ۴۰۰ میلیارد دلار تا سال ۲۰۲۴ است.** قرار است بخشی از این منابع مالی جدید در راستای افزایش استعداد نظامی ناتو در لهستان، منطقه بالتیک و دریای سیاه و تجهیز و اعزام ۳۰ کشتی جنگی، ۳۰ اسکادران هوایی و ۳۰ گردان زرهی تا سال ۲۰۲۰ هزینه شود.^۱

- **چین:** سال‌هاست که بحث ظهور چین به‌عنوان قدرت اقتصادی و احتمال حرکت این کشور به سمت ارتقای قدرت نظامی خود در میان کشورهای عضو ناتو مطرح بوده است. آمریکا به‌عنوان بزرگ‌ترین قدرت نظامی ناتو، **چین را بزرگ‌ترین تهدید متوجه امنیت ملی خود می‌داند^۲ و تلاش می‌کند که از ظرفیت‌های ناتو در مواجهه با چین استفاده کند.** برخی کارشناسان اعتقاد دارند از آنجا که چین تهدیدی فوری برای امنیت اروپا تلقی نمی‌شود، اروپا تمایل چندانی به مقابله نظامی با قدرت‌گیری چین ندارد، اما همچنان در کنار آمریکا باقی خواهد ماند. دغدغه اصلی آمریکا، **جلوگیری از انتقال تکنولوژی‌های حساس با کاربرد دوگانه از اروپا به چین و همراهی اروپا با جنگ اقتصادی و تجاری آمریکا با چین در صورت لزوم است.**^۳ این عدم تمایل آمریکا به مقابله آشکار با چین در بیانیه پایانی نشست لندن بازتاب داشته است؛ چراکه در بند ششم آن تأکید شده

1. <https://www.csis.org/analysis/london-calling-strategic-review-preserve-natos-strength-twenty-first-century>

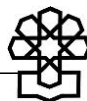
2. White House (2017): National security strategy of the USA, <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905-2.pdf>

3. Mearsheimer, John J. (2019): Bound to Fail. The Rise and Fall of the Liberal International Order, *international security* 43 (4), s. 7–50. DOI: 10.1162/ISEC_a_00342. Pp. 47-48.

است که افزایش نفوذ چین در جهان می‌تواند هم تهدیدها و هم فرصت‌هایی را برای اعضای ناتو ایجاد کند.

- روسیه: ناتو و روسیه دو رقیب استراتژیک و نظامی در جهان کنونی محسوب می‌شوند. در سال‌های اولیه ریاست‌جمهوری پوتین دو طرف تلاش کردند سازوکار نهادی برای مدیریت روابط خود پیدا کنند. به همین دلیل، کمیته هماهنگی روسیه و ناتو برای تبادل اطلاعات و هماهنگی ایجاد شد. اما بعد از بروز تنش بین دو طرف به‌خاطر طرح‌های گسترش ناتو به شرق که شامل بخش‌های وسیعی از منطقه خارج نزدیک روسیه به‌خصوص در گرجستان می‌شد و متعاقب آن، جنگ روسیه و گرجستان در سال ۲۰۰۸ تبادلات نهادمند بین دو طرف معلق ولی دوباره از سر گرفته شد. بعد از بحران اوکراین در سال ۲۰۱۴ و الحاق شبه‌جزیره کریمه به روسیه، مجدداً تنش بین دو طرف بالا گرفت و تعاملات دو طرف تاکنون قطع بوده است. روسیه طرح‌های گسترش ناتو به شرق و همچنین استقرار سامانه‌های موشکی در نزدیکی مرزهای خود در اروپای شرقی را حرکتی خصمانه از سوی ناتو برای محروم کردن روسیه از فضای قدرت نظامی خود می‌داند. در مقابل، بسیاری از اعضای ناتو در اروپای شرقی و کشورهای کوچک غیرعضو ناتو، روسیه را خطر اصلی متوجه امنیت و تمامیت ارضی خود می‌دانند و خواهان گسترش چتر امنیتی ناتو هستند. به همین دلیل، در بند سوم بیانیه پایانی نشست لندن «اقدامات تهاجمی روسیه را تهدیدی برای امنیت منطقه اروپا» می‌دانند و بر تقابل با سیاست‌های «توسعه‌طلبانه» روسیه تأکید می‌کنند.^۱ همچنین در بند پنجم بیانیه، بر پیوستن

1. https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_171584.htm

مقدونیه شمالی به ناتو به‌عنوان جدیدترین عضو این ائتلاف نظامی تأکید شده است. بسیاری از نظریه‌پردازان روابط بین‌الملل گسترش ناتو به شرق را خطای استراتژیک ناتو و عامل تحریک روسیه می‌دانند. از جمله استفن والت در واکنش به پیوستن مقدونیه به ناتو در توثیتی بیان می‌کند که «اعضای ناتو تصور می‌کنند که این نشانه قدرت ناتو است که به دولت‌های ضعیف عضویت اعطا کند؛ دولت‌هایی که توانمندی نظامی بسیار اندکی دارند و در عین حال، دفاع از آنها در مقابل دشمنان بسیار سخت است»^۱.

- **تهدیدات سایبری:** ناتو در راستای بازتعریف مأموریت‌های خود به امنیت سایبر به‌عنوان حوزه‌ای جدید و مهم می‌نگرد. تعدادی از اعضای ناتو در صدد تدوین چارچوب‌های جدیدی برای مقابله با اقدامات خصمانه هکرهای وابسته به دولت‌ها، انجام حملات تهاجمی سایبری علیه شبکه‌های کامپیوتری این دولت‌ها، تجهیز نیروهای نظامی ناتو به تسلیحات تهاجمی سایبری و مقابله با اقدامات خرابکارانه و سرقت تکنولوژی از طریق محیط سایبر هستند. ناتو به‌عنوان یک سازمان هنوز به قابلیت‌های تهاجمی سایبری مجهز نشده است، اما برخی اعضا مانند آمریکا، انگلیس، هلند، آلمان و فرانسه با تشکیل نیروهای سایبری، در صدد مقابله با جاسوسی سایبری و حمله به زیرساخت‌های حیاتی برآمده‌اند.

این مسئله در بند ششم بیانیه پایانی نشست لندن مورد اشاره قرار گرفته است. در این بند تأکید شده که ناتو به **افزایش توانایی بازگشت‌پذیری در مقابله با حملات سایبری**، تقویت ابزارهای مقابله با حملات سایبری و تقویت توانایی کشورهای عضو برای بازدارندگی و دفاع در برابر تاکتیک‌های ترکیبی ادامه خواهد داد.

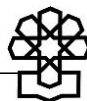
1. <https://twitter.com/stephenWalt/status/1201988711640109057>

همکاری نظامی در فضا: فضا یکی از حوزه‌های جدید امنیتی و نظامی به‌خصوص در رقابت استراتژیک میان قدرت‌های بزرگ است. به همین دلیل است که آمریکا، **نیروی فضایی را به‌عنوان رکن چهارم ارتش خود** در کنار نیروی هوایی، دریایی و زمینی قرار داده است. رقابت برای سلطه بر فضا، به‌طور خاص به موضوعی چالش‌برانگیز بین آمریکا، روسیه و چین تبدیل شده است، تا آنجا که آمریکا طرح‌های بلندپروازانه‌ای از جمله تأسیس پایگاه‌های موشکی مستقر در فضا را در سال‌های اخیر دنبال کرده است. به‌دلیل هزینه‌های زیاد، آمریکا تلاش می‌کند که سرمایه‌گذاری کشورهای متحد خود را به این سمت جلب کند. از این‌رو، در بند ششم بیانیه پایانی نشست لندن به **«فضا» به‌عنوان حوزه جدید عملیاتی ناتو** و ضرورت پرداختن به جنبه‌های امنیتی آن اشاره شده است.

در مجموع به‌نظر می‌رسد که بخش مهمی از خواست‌های آمریکا از اعضای دیگر ناتو در قالب محورهای مورد بحث در اجلاس لندن مورد توجه قرار گرفته است. بر این اساس، در این نشست شاهد توجه به موضوعات و حوزه‌های جدیدی بودیم که برای اولین بار در قالب نشست سران مورد بحث قرار می‌گیرد. از این منظر می‌توان **محورهای مورد بحث در این نشست را نشانه تداوم تسلط آمریکا بر این ائتلاف بزرگ نظامی دانست.**

۳. تأثیر اجلاس بر وضعیت اتحاد فراتلانتیکی

اجلاس لندن از جهات نمادین بسیار پرمعناست. اول، لندن میزبان اولین اجلاس سران ناتو بوده است و برگزاری مجدد این اجلاس در لندن، نشانه **تأکید برگزارکنندگان بر**

ضرورت بازگشت به ارزش‌های اولیه است. دوم، اجلاس لندن در شرایطی برگزار می‌شود که انگلیس به‌عنوان یکی از بنیانگذاران اولیه ناتو، در یکی از مهم‌ترین برهه‌های سرنوشت‌ساز روابط فرآتلانتیکی یعنی خروج از اتحادیه اروپا قرار دارد. سوم، چشم‌انداز روابط فرآتلانتیک به وضعیت سیاسی در حال گذار در بسیاری از کشورهای اروپایی وابسته است. بسیاری از کشورهای اروپایی شاهد تغییر کادر رهبری، ظهور جنبش‌های ملی‌گرایانه راست و در نتیجه بازنگری در تمایلات استراتژیک هستند. بسیاری از اعضای اروپایی ناتو در تلاشند خود را با تحولاتی چون نفوذ فزاینده چین و روسیه، ناسازگاری‌های ترکیه و مهم‌تر از همه تبعات ناشی از بحران مهاجرت وفق دهند.

در این بستر، سخنان و مواضع رهبران ناتو بیشتر از هر زمان دیگری، مورد ارزیابی و قضاوت قرار می‌گیرد و بنابراین واجد بار معنایی بیشتری است. مجادلات لفظی ترامپ و مکرون در دیدار حاشیه اجلاس و همین‌طور تمسخر ترامپ توسط مکرون، جانسون و ترودو نشانه‌های مهمی از چالش در روابط متحدان قدیمی است. از نظر دیدگاه نیکلاس برنز سفیر سابق آمریکا در ناتو و دستیار سابق وزیر خارجه، ترامپ در اجلاس لندن، قانون طلایی دیپلماسی آمریکا یعنی عدم طرح علنی اختلافات با متحدان را زیر پا گذاشت. از نظر برنز درست است که آمریکا همواره قدرتمندترین عضو ناتو و رهبر طبیعی این سازمان بوده است، اما لازمه تداوم این رهبری، داشتن صبر، قدرت گوش دادن، آگاهی عمیق از مسائل سازمان و قدرت اجتناب از مشاجره با دیگران در منظر افکار عمومی است که ترامپ هیچ‌کدام از این شرایط را ندارد.^۱

---

1. <https://amp.theatlantic.com/amp/article/602959/>

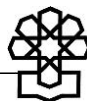
در میان نظریه‌پردازان و محققان، سناریوهای مختلفی برای آینده روابط فرآتلانتیکی مورد بحث قرار گرفته است. وجه مشترک همه این تحلیل‌ها این است که اگرچه شکاف‌های کنونی بین اعضای ناتو شدید و غیرقابل چشم‌پوشی است، اما اولاً این شکاف‌ها بی‌سابقه نیست و ثانیاً برخی از این شکاف‌ها بیش از آنکه به ماهیت ناتو بازگردد، محصول رقابت برخی اعضا برای ایفای نقش پررنگ‌تر در آینده سازمان است.

درباره سابقه این شکاف‌ها، برخی تحلیل‌گران به مشابهت تاریخی بین تعبیر مرگ مغزی مکرون با خروج فرانسه از کمیته نظامی ناتو در زمان ژنرال دوگل در سال ۱۹۶۷ اشاره می‌کنند.^۱ در سال ۱۹۶۷ به دلیل شکاف‌های سیاسی بین اعضای ناتو، برخی از تعبیر «خالی شدن جسم ناتو از روح ناتو» سخن می‌گفتند. بر اثر این انتقادات بود که ناتو درصدد بازنگری راهبردهای امنیتی خود برآمد و گزارشی با عنوان هارمل^۲ تهیه شد که براساس آن بر اهمیت دکترین بازدارندگی و تنش‌زدایی و همچنین بر حفظ آرمان‌ها و منافع مشترک میان اعضای ناتو تأکید شد. امروزه نیز اعضای ناتو در بند نهم بیانیه پایانی خود تأکید کرده‌اند که در شرایط چالش‌های بزرگ جهانی، ناتو نیازمند بازنگری در راهبردهای خود است. بازبینی استراتژیک باید توسط گروه مستقل سیاسی خارج از ناتو و نمایندگان مختلف کشورهای عضو ناتو انجام شود و باید ارزیابی وسیعی را از وظایف، ارزش‌ها، اصول و ابزارهای ارتقای جایگاه ناتو در آینده به‌وجود آورد.^۳

1. <https://edition.cnn.com/2019/12/03/opinions/nato-summit-has-a-history-beyond-trump-macron-conley/index.html>

2. Harmel Report

3. <https://www.csis.org/analysis/london-calling-strategic-review-preserve-natos-strength-twenty-first-century>

درباره رقابت اعضا برای کسب رهبری، مارگارت مک میلان استاد دانشگاه آکسفورد نیز بر این نظر است که هدف مکرون برای اعلام موضع انتقادی به ناتو عمدتاً به تلاش او برای تحکیم موقعیت و جایگاه رهبری خودش در داخل اروپا بازمی‌گردد. در شرایطی که انگلیس در حال خروج از اتحادیه اروپاست و آنگلا مرکل در حال از دست دادن جایگاه خودش در اتحادیه اروپاست و فرد جایگزین وی معلوم نیست که قدرت رهبری مرکل را داشته باشد یا نه، به نظر می‌رسد که مکرون روی نقطه ضعف مهمی در ناتو دست گذاشته است، چراکه ناتو مربوط به دوران جنگ سرد بوده و با پایان جنگ سرد تلاش کرده هویت خودش را بازسازی کند، ولی در تعریف جایگاه و موقعیت خودش نتوانسته موفق عمل کند.^۱

جمع‌بندی

هفتادمین نشست سالیانه سران ناتو در روزهای سوم و چهارم دسامبر ۲۰۱۹ (۱۲ و ۱۳ آذرماه ۱۳۹۸) در لندن در میان اختلافات و انتقادات بی‌سابقه اعضای ناتو از یکدیگر برگزار شد. تأکید آمریکا بر مسئله بودجه نظامی، انتقادات تند مکرون از مشکلات لاینحل ناتو، ناسازگاری ترکیه و خروج ناگهانی و بدون هماهنگی نیروهای آمریکایی از شمال سوریه از جمله مهم‌ترین مسائلی هستند که پیشاپیش فضای اجلاس را تحت تأثیر خود قرار داده بودند. علی‌رغم برخی حاشیه‌های بی‌سابقه، آنچه در نهایت مورد بحث و توافق اجمالی اعضا

1. Tension at NATO summit, available at:

<https://podcasts.google.com/?feed=aHR0cHM6Ly93d3cuY2JjLmNhL3BvZGNhc3RpbmcvYW5jbHVkZXMvY3VycmVudC54bWw&episode=Y3VycmVudC00MTBmZmZkYS0yNDZmLTQ2NjYtYWVjZC1jZTVkYTA2OTRjMjYy>

قرار گرفت، عمده مسائلی بود که آمریکا بر آنها تأکید داشت. افزایش هزینه‌های نظامی کشورها به مرز ۴۰۰ میلیارد دلار تا سال ۲۰۲۴، توجه به قدرت‌گیری چین، مقابله با تهدید روسیه، ارتقای قدرت تهاجمی سایبری ناتو، توجه به نظامی‌سازی فضا از مهم‌ترین محورهایی بود که مورد توافق اعضا قرار گرفت. بنابراین می‌توان **نشانه‌های تداوم سلطه آمریکا بر این ائتلاف بزرگ نظامی** را در توافقات نهایی یافت. از منظر روابط فرآتلانتیکی نیز می‌توان گفت که اجلاس لندن برخی نگرانی‌های جدی میان متحدان اروپایی آمریکا را علنی کرد، ولی به‌نظر می‌رسد که با سابقه نسبتاً موفق مواجهه ناتو با این چالش‌ها و همچنین ظهور تهدیدات جدید مانند چین و مسئله فضا، روابط فرآتلانتیکی وارد مرحله جدیدی از بازنگری راهبردی خود شده است که براساس آن، آمریکا حداقل از منظر رقابت با قدرت‌های بزرگ مانند روسیه و چین، به حفظ روابط راهبردی با اروپا نیاز خواهد داشت.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۶۷۵۷

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: اجلاس سران ناتو و چشم‌انداز روابط فرآتلانتیک

نام دفتر: مطالعات سیاسی (گروه سیاست خارجی)

تهیه و تدوین: سمانه احمدخان بیگی

ناظر علمی: مهدی امیری

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. ناتو
۲. اجلاس
۳. لندن
۴. آمریکا
۵. روسیه
۶. چین
۷. فرآتلانتیک

تاریخ انتشار: ۱۳۹۸/۹/۲۴